

סדר משלך: נשים בהגדה של פסח

"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור
נגאלו ישראל ממצרים" (בבלי סוטה יא' ע"ב)

נשים לא מוזכרות בהגדה של פסח למרות שהן הניעו את העלילה והיו חלק מרכזי ממנה. לכן נוסיף את הגיבורות של יציאת מצרים: שפרה ופועה, יוכבד ומרים ובת פרעה.

\\ מרים

מרים, לפי המדרש היא גם פועה המילדת, והיא זו ששומרת על אחיה הקטן מבעד קני הסוף ומביאה לו מינקת עבריה (לפי המדרש את אמה), וכמובן מחוללת ושרה עם הנשים בשירת הים.

ותקח מרים הנביאה אֶחָת
אֶהְרֹן אֶת הַתָּף בְּיָדָהּ; וַתֵּצֵאן כָּל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתַפִּים
וּבְמַחֲלֹת. וַתֵּצֵן לָהֶם מִרְיָם:
שִׁירָה לַה' כִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרָכְבוֹ רָמָה בְּיָם.
שמות ט"ו

\\ כוס מרים

על פי המדרש, מרים היא זו שהייתה אחראית לכך שלבני ישראל יהיו מים במדבר בעזרת באר ניסית שהלכה אחריה לכל מקום. אפשר להוסיף לכוסו של אליהו הנביא המלאה ביין גם כוס לכבוד מרים מלאה – במיים חיים.

"זו כוס מרים הנביאה.
יהי רצון שנזכה לשתות ממימי
באר מרים לרפואה ולגאולה.
יהי רצון שנלמד ממרים ומכל
הנשים לצאת בתופים
ובמחולות אל מול הניסים של
חיי היום יום ולשיר לה' בכל
רגע. אמן.

התנועה הרפורמית
יהדות ישראלית ללא מחיצות

סדר משלך: נשים בהגדה של פסח

\\ בת פרעה

הגיבורה השניה שלנו, היא בת פרעה, שמלמדת אותנו את כוחה של חמלה, לולא עיניה הטובות וידיה המושות מהים לא נגאלנו ממצרים.

"וַתֵּרֶד בַּת פְּרָעָה לְרַחֵץ עַל הַיָּאָר וַנִּצְרְתֶּיהָ הַלְכָתָּה עַל יַד הַיָּאָר וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַתֵּבָה בַּתּוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת אֶמְתָּהּ וַתְּחַקֶּהָ. וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נֹצֵר בֶּכָה וַתַּחַמַּל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִיֶּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה. וַתֹּאמֶר אֶחְתּוֹ אֶל בַּת פְּרָעָה הַאֵלֶּה וְקָרָאתִי לָהּ אִשָּׁה מִיִּצְרָאֵל מִן הָעִבְרִית וַתִּינַק לָהּ אֶת הַיֶּלֶד. וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת פְּרָעָה לְכִי וְתִלְדִּי הַעֲלֵמָה וַתִּקְרָא אֶת אִם הַיֶּלֶד. וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת פְּרָעָה הֲיִלְכִי אֶת הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהִינַקְתְּהוּ לִי וְאֲנִי אֶתּוֹ אֶת שְׂכָרְךָ וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד וַתְּנִיקְהוּ. וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתְּבַאֲהוּ לְבַת פְּרָעָה וַיְהִי לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן הַמִּים מְשִׁיתָהוּ."

(שמות ב' ה'-י')

בין קני הסוף \\ הרבה אילה רונן סמואלס

האם היה ביניהן מבט אחד, ישר, שובר מחיצות מתעלם מן התהום הידועה מתעקש לתקשר, לכרות ברית?

מה יכלה מרים להציע בפניה צרובות הדמעות והשמש בשערה המדובלל, בסחבותיה ביאווה העמוק ונחישותה לפעול? מה יכלה לומר, מול התינוק שהחביאה על פני המים?

ואיך ידעה נסיכת היאור לראות? איך לא הצעיף את עיניה כחלן המשוח? איך לא נאטמו אזניה מצלילן העדין של אצעדותיה, עדייה, אוושת שיערה הבוהק? אולי בכי התינוק נגע וחשף את ליבה עד חכמה וידעה להציל בו עולם ומלואו... אך מניין למדה תעוזה בארמון הגברים? המן הנהר השקט שאין בו שליטה או מן החול הנודד בסופה?

אמרה האחת: במים שמתיהו ענתה השניה: מן המים משיתיהו אולי היתה שם שכינה ביניהן. אחר כך, נותרו הפרטים לבדם וברית הנשים טיפחה את הילד שלא יברח מן הסנה ולא ירתע מול המלך וידע להיות לעמו עמוד של עשן וגם אש.

התנועה הרפורמית
יהדות ישראלית ללא מחיצות

התנועה הרפורמית
יהדות ישראלית ללא מחיצות

סדר משלך: נשים בהגדה של פסח

ארבע בנות

\\ הרבה תמר דבדבני והרבה ודליה מרקס

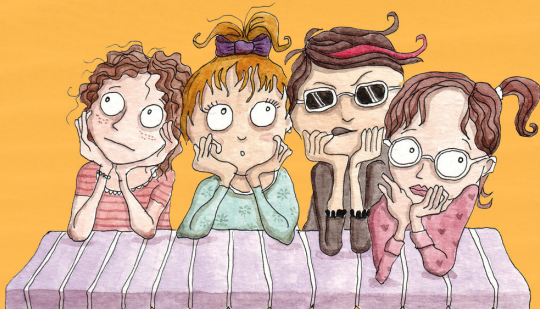
כנגד ארבע בנות דברה תורה: אחת חכמה, אחת כועסת, אחת תמה, ואחת שאינה יודעת לשאל.

חכמה מה היא אומרת? מה העדות והחקים והמשפטים אשר הורישו אבותינו ואמותינו לנו? אף אתם אמרו לה: "עדות" על שום שאמותינו גם הן עדות לאותו הנס. – "חקים" על שום שנתנו לנו חקים לשוים בצלם ולהשיח בהם, ש נאמר: "ואשיחה בחקיה". – "משפטים" על שום: מלים, שירה, פרשנות מתחדשת, טיוב ותקווה, שאנו מחיבים בהם.

כועסת מה היא אומרת? מה העבודה הזאת לנו? אף אתם פרשו ידכם לקראתה ואמרו לה: גם לך חלק בליל וציאת מצרים הזו, שנאמר: "בשכר נשים צדקניות... נגאלו ישראל ממצרים" (בבלי, סוטה י"א) וגם קולך ראוי לו שישמע מתרונו בשירת החרות, שנאמר על מרים הנביאה: "ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלות".

תמה מה היא אומרת? מה זאת? ואמרתם אליה: "בכל דור ודור ח' יב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים". "אדם" כל אדם, שנאמר: "דבר ונקבה בראם... ויקרא את שמם אדם" (בראשית ה', ב) "עצמו" מה טעמו? לכל אהד ואחת מאתנו מצרים, שאותה אנו מצוים להכיר, שאותה אנו מצוים לצאת, שאותה אנו מצוים להוציא מקרבנו.

שאינה יודעת לשאל אתם פתחו ואמרו לה: "הרימי אל תיראי" (ישעיהו מ', ט) "כי קולך ערב" (שיר השירים ב' יד). כחננו יגרע וימעט בלעדך. "בנצרינו ובזקנינו גלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו גלך כי חג ה' לנו: (שמות י', ט) כי שתפים כלנו ביציאת מצרים. מי יתן ובשמחת חרו תנו נהיה קשובים לקולות כל באי עולם.

סדר משלך: נשים בהגדה של פסח

הפסח הזה

\\ דבי שועה חיים, סטודנטית לרבנות

הפסח הזה פסח עלי.

איפה את?

אדני?

והלב הזה מתכווץ

ושולח רחבו לכל איברי

שולח דם עצמי

מלפנים ולפני

מה אשנן אני לבנותי?

הפסח הזה אקח אגדת שארית בחותי

ואגיעה בסף נשימותי

בחצי הלילה אצא מעצמי

וקיה, בשישאלו ילדי

אשאל אני ואשנה,

איפה את, אדני?

הפסח הזה

אטביל גופי

הפסח הזה לא אחסיר בוקסי

הפסח הזה אשאל

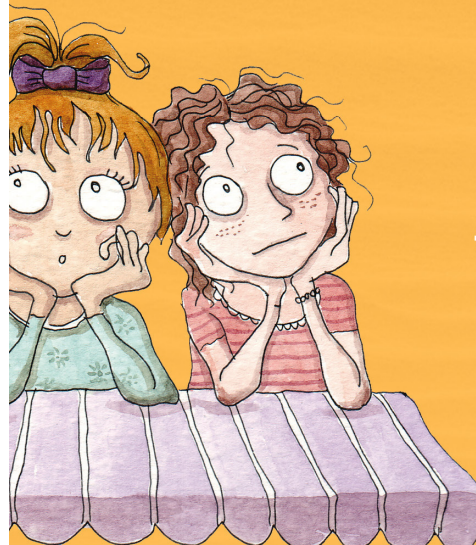
איפה היית?

איפה את?

אדך?

אדני

פורסם לראשונה
בגליון הראשון של
"עט רצון"

סדר משלך: נשים בהגדה של פסח

משה בתיבה

מילים: יהודה סילמן קדיש
בתים נוספים: הרבה גילי צדקיהו
לחן: עממי

דוּמָם שְׁטָה תְּבָה קְטָנָה
עַל הַיָּאֹר הַזֶּה,
וּבְתֵבָה מְשָה הַקָּטָן,
יָלַד יִפָּה וְרָךְ.
הִס, הַגְלִים הַשׁוֹכְבִים,
מְשָה הַקָּטָן פֶּה שֵׁט.
לֹא יִטְבַּע, חֵיה יִחְיֶה
יָלַד זֶה הַקָּטָן.
דוּמָם צוֹפִיה נְעָרָה
עַל מְשָה הַנֶּם,
לֹא תִירָא, שְׁמֹר תִּשְׁמֹר
אֲחֹתוֹ מְרִים.
עַת רַחְצֵה נְסִיכָה
בַּיָּאֹר הַזֶּה,
תִּינוֹק מִשְׁתֵּה, עֲלִיו חַמְלָה
וְאוֹתוֹ תִּיקַח.

מרים הנביאה

מרים הנביאה עוד וזמרה
מרים, תרקוד איתנו להגדיל זמרת עולם
מרים, תרקוד איתנו לתקן את העולם
במהרה בימינו היא תביאנו אל מי הישועה

(מושר במנגינה של אליהו הנביא)

